شکوه حضور

ویژه‌نامه ششمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری و دوازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی

• دوشنبه • ۷ اسفندماه ۱۴۰۲ • ۱۶ شعبان المعظم ۱۴۴۵ • ۲۶ فوریه ۲۰۲۴ • شماره چهاردهم

مسئولیت مجلس خبرگان رهبری در رأس همه مسئولیت‌ها

مجلس خبرگان رهبری یکی از نهادهای اساسی و حساس نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است که سه وظیفه اصلی و ذاتی آن؛ شناسایی، انتخاب و نظارت بر رهبری است. از این رو انتخابات مجلس خبرگان بسیار مهم بوده و با توجه به این که رکن رکین و ستون و خیمه انقلاب اسلامی است، نمایندگان منتخب مردم در مجلس خبرگان رهبری، مسئولیت خطیری برعهده دارند.

از این‌رو اهمیت این مجلس را در کلام امام خمینی ﷺ و امام خامنه‌ای مرور می‌کنیم.

• اهمیت مجلس خبرگان رهبری در کلام امام خمینی ﷺ

* شما ای فقهای شورای خبرگان و ای برگزیدگان ملت ستمدیده در طول تاریخ شاهنشاهی و ستمشاهی، مسؤولیتی را قبول فرمودید که در رأس همه مسؤولیت‌هاست و آغاز به کاری کردید که سرنوشت اسلام و ملت رنجدیده و شهید داده و داغدیده گرو آن است. تاریخ و نسل‌های آینده درباره شما قضاوت خواهند کرد و اولیای بزرگ خدا ناظر آراء و اعمال شما می‌باشند... کوچک‌ترین سهل‌انگاری و مسامحه و کوچک‌ترین اعمال نظرهای شخصی و خدای نخواسته تبعیت از هواهای نفسانی که ممکن است این عمل شریف الهی را به انحراف کشاند، بزرگترین فاجعه تاریخ را به بار خواهد آورد.

* بالاترین انحراف، که منجر به انحراف تمام ارگان‌ها می‌شود، انحراف رهبری است، که امروز شما نقش اول آن را دارید، راه خود را با قدرت الهی و تعهد به اسلام بزرگ و قوت ایمانی و روحی ادامه دهید. به هیچ چیز الاّ مصالح اسلام و مسلمین فکر نکنید. امام ﷺ در همین پیام، مسئولیت خبرگان را در رأس همه مسئولیت‌ها دانسته و خطاب به نمایندگان این مجلس تأکید می‌کنند: «تاریخ و نسل‌های آینده درباره شما قضاوت خواهند کرد.»

* مردم در انتخابات خبرگان «اگر مسامحه نمایند و خبرگان را روی موازین شرعیه و قانون انتخاب نکنند، چه بسا که خساراتی به اسلام و کشور وارد شود که جبران‌پذیر نباشد.»

* قضیهٔ مجلس خبرگان برای تعیین رهبری. این مسئله ای است که نباید ملت ایران برای آن کم ارج قائل باشد... مجلس خبرگان تقویت رهبری است. گول این حرف‌ها را نخورند. باید همه وارد بشوند. این یک تکلیف است. حفظ اسلام یک تکلیف شرعی است برای همهٔ ما. حفظ مملکت توحیدی یک تکلیفی است برای همهٔ قشرهای ملت و چنان‌چه همه با هم نباشند و در صحنه حاضر نباشند... بر خلاف تکلیف عمل کرده‌اند...

• اهمیت مجلس خبرگان رهبری در کلام حضرت امام خامنه‌ای

* اجتماع خبرگان رهبری در نظام جمهوری اسلامی، تعیین‌کننده‌ترین و مهم‌ترین رکن از ارکان این نظام است. هیچ‌کدام از ارکان نظام جمهوری اسلامی -چه آنچه به تقنین و چه آنچه به اجرا و غیر آنها ارتباط پیدا می‌کند- از لحاظ تعیین‌کننده بودن و آثار ماندگاری باقی گذاشتن، به اهمیت این اجتماع نیست. این معنا موجب می‌شود که مسؤولیت این جمع و آحاد تشکیل‌دهنده آن، عظمت پیدا کند.

* شاید هیچ کدام از انتخابات‌های کشور به این درجه از اهمیت و حساسیت(انتخابات خبرگان رهبری) نباشد؛ چون این انتخابات، مردم افراد خبره مورد اعتماد خودشان را انتخاب می‌کنند، تا این‌ها آماده به کار باشند برای لحظه حساس فقدان رهبری در کشور. این مجموعه مورد اعتماد ملت باید بنشینند و با بصیرت کامل، رهبری را که قادر بر ادای تکالیف رهبری می‌دانند، انتخاب کنند و به مردم معرفی کنند.

* اگر چنین جمعی در آن هنگام «یعنی هنگامی که کشور به تعیین رهبر احتیاج پیدا کرده است»، یا به خاطر اینکه رهبر قبلی از دنیا رفته است و یا خدای نخواسته از صلاحیت‌ها افتاده است، که باید رهبر دیگری را انتخاب کنند، حضور نداشته باشد و آماده به کار نباشد، آن چنان گرهی در دستگاه مدیریت کشور به وجود خواهد آمد که با هیچ سرانگشتی این گره باز شدنی نیست.

* ما امروز در بسیاری از زمینه ها احتیاج داریم که وارد میدان اجتهاد شویم و حکم آنها را از اسلام بگیریم. باید علمای بزرگ، علمای حوزه‌ها، اعضای مجلس خبرگان و دبیرخانه خبرگان در زمینه‌های مربوط به خودش، به صورت دقیق و کاملاً عالمانه و فنی این کارها را بکنند، تا کار دست نااهل نیفتد.

ضرورت حضور آگاهانه رأی‌اولی‌ها در نخستین مشارکت سیاسی

گفت‌وگو با محسن ردادی عضو هیأت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

دکتر محسن ردادی استادیار گروه مطالعات انقلاب اسلامی پژوهشکده فرهنگ و مطالعات اجتماعی و عضو هیأت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، در گفت‌وگویی به ضرورت حضور آگاهانه رأی‌اولی‌ها در نخستین مشارکت سیاسی پرداخته است.

به نظر می‌رسد، درخصوص رأی‌اولی‌ها در همه دستگاه‌های کشور و رسانه‌ها، مقداری کم‌توجهی وجود دارد؛ رأی‌اولی‌ها اهمیت بسیاری دارند و در دنیا هم به این افراد توجه بیشتری می‌شود. این قشر از رأی‌دهندگان را حداقل از دو جنبه می‌توان ممتاز دانست که متفاوت‌اند و باید مورد توجه بیشتری قرار بگیرند.

ابتدا اینکه رأی‌اولی‌ها در افزایش مشارکت تأثیر بسیاری داشته و انگیزه بیشتری برای حضور در انتخابات دارند؛ به‌خصوص در ایران که بقیه اقشار جامعه به‌دلیل مشکلات که بعضاً نارضایتی‌هایی به وجود آورده و نسبت به رأی‌اولی‌ها، بیشتر تحت تأثیر تبلیغات سوء رسانه‌های خارجی قرار دارند. رأی‌اولی‌ها نارضایتی‌ای را که شاید در اقشار دیگری از جامعه باشد، ندارند و ذهنشان پاک‌تر است و تحت تأثیر هجمه‌ها نبوده‌اند.

بنابراین این امکان که رأی‌اولی‌ها برای مشارکت رغبت بیشتری داشته باشند، بیشتر است. دلیل اول تمایز این قشر که باید مورد توجه بیشتری هم قرار گیرند، این است که بیشتر برای مشارکت در انتخابات مستعد هستند.

• انتخابات فقط رأی دادن نیست

دلیل بعدی اینکه انتخابات را فقط به‌عنوان یک اقدام سیاسی نبینیم که مردم می‌آیند و رأی می‌دهند و کار تمام می‌شود؛ بلکه به‌عنوان یک فرهنگ و یک روند ببینیم؛ نه یک تک‌واقع؛ انتخابات انسان‌ها را برای درک مردم‌سالاری آماده می‌کند و سازوکار انتقال قدرت را می‌فهماند. در انتخابات است که افراد به‌جای اینکه دست به اقدامات رادیکال، غیرمسالمت‌آمیز و غیرمردم‌سالارانه بزنند، تربیت سیاسی می‌شوند که راه انتقال قدرت و راه تأثیرگذاری بر روندهای کشور از صندوق‌های رأی می‌گذرد.

این مسئله در تمام دنیا نیاز به آموزش، راهنمایی و یک دوره تربیتی دارد که مهم‌ترینِ آن نیز، همین دوره‌ای است که افراد شروع به رأی دادن می‌کنند. در واقع انتخابات آغاز بلوغ سیاسی افراد است که صاحب قدرت تحلیل می‌شوند.

اگر ما رأی‌اولی‌ها را از دست بدهیم؛ یعنی به آن‌ها توجه نکرده و نتوانیم، آن‌ها را قانع کنیم که پای صندوق‌های رأی بیایند، یک روندِ تربیتی را خراب کرده‌ایم و ممکن است، در این دوره رأی‌ها پایین و یا بالا باشد و مشارکت کم و زیاد شود؛ ولی این دوره تمام می‌شود و چیزی که باقی می‌ماند، نسلی است که آموزش سیاسی ندیده که اگر می‌خواهد اقدام سیاسی کند، باید سراغ صندوق رأی برود؛ ضرر این، از عدم مشارکت در یک تک‌انتخابات بیشتر است.

وقتی این آموزش رخ ندهد، اثرات آن دهه‌ها باقی خواهند ماند و افراد نسبت به روندهای مردم‌سالارانه مقداری بدبین می‌شوند، از آن فاصله گرفته و به‌جای صندوق رأی، به خیابان و مبارزات غیرقانونی و خشونت‌آمیز رو می‌آورند.

اگر ما در آموزش و آوردن رأی‌اولی‌ها به پای صندوق‌های رأی کوتاهی کنیم، آموزش و جامعه‌پذیری به این افراد ناقص شکل خواهد گرفت که اثرات ماندگار و مخربی دارد. بنابراین نیاز است که رأی‌اولی‌ها به‌صورت ویژه و ممتاز مورد توجه قرار بگیرند.

• باید رأی‌اولی‌ها آموزش ببینند

اگر متوجه ضرورت و اهمیت حضور رأی‌اولی‌ها در پای صندوق‌های رأی هستیم، باید ببینیم چه‌کارهایی باید انجام بدهیم؛ اول اینکه باید بدانند، این فعالیت سیاسی و رأی‌دادن مثل هر مهارت اجتماعی و سیاسی نیاز به آموزش دارد. باید اطلاعات کافی به آن‌ها داده شود که صندوق رأی اهمیت فراوانی دارد و برای اینکه در روندهای کشور اثرگذار باشند، باید در انتخابات شرکت کنند. نیاز است این آموزش، توسط رسانه‌ها، مدرسه، دانشگاه‌ها و بخش‌های مختلف حتماً دنبال شود.

اگر آموزش درست انجام نشود، ر أی‌اولی‌ها احتمالاً تمایل زیادی به حضور در روندهای مردم‌سالاری از جمله انتخابات را نخواهند داشت. یک تحقیق انجام‌شده و جالب است که در ایران و در سایر کشورهای جهان، برخی از جوان‌ها و رأی‌اولی‌ها از سر تفنن رأی می‌دهند. یک نویسنده آمریکایی کتابی درخصوص چگونگی تبدیل سیاست به تفنن نوشته که می‌گوید: بعضی‌ها برای سرگرمی رأی می‌دهند. هم‌چنین تحقیقی در ایران انجام شده که نشان می‌دهد، کسانی که برای بار اول و دوم رأی می‌دهند، انتخابات را نوعی سرگرمی و ماجراجویی می‌پندارند؛ همان‌طور که مثلاً سراغ بازی فوتبال استقلال و پرسپولیس می‌روند و امیدوارند، تیم‌شان برند شود و در خیابان‌ها شادی کنند، چنین حسی نسبت به کاندیداها در انتخابات دارند. این موضوع در ایران و خارج از کشور هم وجود دارد.

این موضوع یک رغبتِ اولیه‌ای برای حضور در انتخابات را فراهم می‌کند که خودبه‌خود علاقه‌مند شرکت در انتخابات هستند؛ ولی اگر ما بتوانیم، در این مدت آنان را قانع کرده و آموزش‌های لازم را به آنان بدهیم که انتخابات فقط سرگرمی نبوده و برای این است که سرنوشت‌شان را رقم بزنند، در این‌صورت هرچه جلوتر می‌روند، پخته‌تر و عاقلانه‌تر رأی می‌دهند و یک شهروند سیاسی، آگاه و فعال تربیت می‌شوند.

• لزوم تکریم رأی‌اولی‌ها

راهکار بعدی، تکریم رأی‌اولی‌هاست؛ وقتی فردی به سن بلوغ می‌رسد، برایش جشن عبادت می‌گیریم و او را اهمیت می‌دهیم. این هم یک‌نوع بلوغ سیاسی بوده و این در حالی است که متأسفانه به‌صورت گذرا به آن می‌پردازیم و کسی به آن توجه چندانی نمی‌کند.

در برخی از کشورهای غربی، رئیس مجلس خود را موظف می‌داند که برای افراد رأی‌اولی، نامه‌ای ارسال می‌کند؛ در این نامه به آن‌ها تبریک گفته می‌شود و برای حضور در انتخابات درخواست و دعوت صورت می‌گیرد؛ هم‌چنین وظایف مجلس توضیح داده و مسئولیت این افراد را برای شرکت در انتخابات یادآوری می‌کنند.

این راهکار خوبی است برای اینکه رأی‌اولی‌ها تکریم شده و به حضور و مشارکت در انتخابات ترغیب شوند. متأسفانه این موضوع در ایران خیلی جدی گرفته نمی‌شود و نیاز است، روش‌ها و راهکارهای مشابه مذکور در پیش گرفته شود تا افرادی که به سن رأی‌دهی می‌رسند، احساس مسئولیت و بلوغ سیاسی پیدا داشته باشند تا در انتخابات شرکت کنند؛ و الّا رغبتی برای شرکت در انتخابات نخواهند داشت!

• کاندیداها با رأی‌اولی‌ها همدلی ایجاد کنند

آموزش و تکریم دو راه‌حل برای افزایش حضور رأی‌اولی‌ها در انتخابات است؛ سومین راهکار برای اینکه حضور رأی‌اولی‌ها پرشورتر باشد، این است که همدلی بین کاندیداها و رأی‌اولی‌ها به وجود بیاید.

معمولاً همه اقشارِ جامعه نمایندگان خودشان را در مجلس دارند؛ زنان، بازرگانان، پزشکان، مهندسان، حزب‌اللهی‌ها، بسیجی‌ها و وکلا نماینده‌ای دارند که حقوق‌شان را در مجلس پیگیری کند.

از یک طرف دیگر شعارهایی که کاندیداها می‌دهند، قشری از جامعه را جلب می‌کند؛ مثلاً برخی کاندیداها به‌نفع معلمان شعار می‌دهند؛ یعنی حرف‌شان باعث ایجاد همدلی با معلم‌ها می‌شود و برخی کاندیداها اهداف، برنامه‌ها و شعارهایی اعلام می‌کنند که همدلی کارگران را بر می‌انگیزد؛ اما کسی قشر رأی‌اولی‌ها را که اواخر دوران دبیرستان و یا اوایل مقطع دانشگاهی و در سنین ۱۸ تا ۲۴ هستند، در مجلس نمایندگی نمی‌کند؛ البته جنس مطالبات این جوانان با سایر اقشار جامعه متفاوت است.

از سوی دیگر شعارهایی که داده می‌شود، هیچ تناسبی با خواسته‌های این افراد نداشته و موجب می‌شود، همدلی شکل نگیرد.

نیازها و خواسته‌های این قشر باید حداقل از زبان برخی کاندیداها بیان بشود که همدلی و کشش به‌وجود بیاید تا این افراد به سمت صندوق بروند؛ یعنی چه از نظر ظاهر و چه از نظر شخصیت، باید کاندیداها قرابت و نزدیکی با رأی‌اولی‌ها داشته باشند و وعده‌ها و برنامه‌های‌شان تناسبی با خواسته‌ها و علایق این جوان‌های نوانتخاباتی داشته باشد؛ و الّا رغبتی برای حضور در انتخابات نخواهند داشت.